

BESLUT OM BILDANDE AV**Naturreservatet
Källarberget****Tierps kommun
Uppsala län**

- Kommunens beslut
- Syfte med reservatsbildningen
- Beskrivning av naturreservatet
- Administrativa data
- Skäl för beslut
- Reservatsföreskrifter
- Ärendets beredning
- Bilagor
- Sändlista

Bildande av naturreservatet Källarberget i Tierps kommun samt fastställande av skötselplan

BESLUT

Tierps kommun förklarar, med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), Källarberget som naturreservat med föreskrifter enligt nedan och skötselplan enligt bilaga 2. Reservatet har den avgränsning som framgår av bifogad karta, bilaga A, och de gränser som slutligen utmärks i fält.

För att säkerställa syftet med naturreservatet beslutar kommunen, med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken, att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet, se nedan under rubriken ”Reservatsföreskrifter”.

Ordningsföreskrifter utfärdade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

Kommunen meddelar med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, bestämmelser för förvaltningen av reservatet genom att fastställa den till beslutet bifogade skötselplanen, bilaga 2. Upplandsstiftelsen ska vara förvaltare av reservatet.

Beslutet ska kungöras i Tierps kommuns författningssamling. Kungörelse ska även införas i ortstidningarna Upsala Nya Tidning och Arbetarbladet.

SYFTE MED RESERVATSBILDNINGEN

Syftet med reservatsbildningen är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Det preciserade syftet med naturreservatet Källarberget är att:

- skydda och bevara Källarbergets natur som en del av det värdefulla kustlandskapet på Hållnashalvön i Roslagen, samt bevara de geologiska och hydrologiska värdena i området,
- skydda och bevara de naturtyper som förekommer inom området, samt bevara biologisk mångfald och säkerställa goda förutsättningar för en långsiktig överlevnad av de typiska och krävande arter som finns i området,
- inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer bevara ett för allmänheten spektakulärt besöksområde som stimulerar till natur- och kulturupplevelser, fågelskådning och ett aktivt friluftsliv.

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Bevarandevärdena beskrivs mer utförligt under rubriken ”Beskrivningsdel” i skötselplanen. Nedan ges endast en sammanfattande beskrivning.

Källarberget är beläget utmed kuststräckan mellan Fagerviken och Storsands friluftsområde. Kusten är här öppen, utan skärgård, och stränderna är omväxlande, med både klippor, stenstränder och blockrika stränder. Källarberget utgörs av en 17 meter hög och markerad bergrygg som sluttar brant mot stranden i norr. Högst uppe på berget ligger en lotsutsikt, med en stuga som numera fungerar som uthyrningsstuga. Området har en intressant geologi med bland annat hållmarker som är mjukt skulpterade och räfflade av inlandsisen och har bl.a. grytliknande bildningar. Här finns även flera klapperstensfält (stentorg), tydliga strandvallar samt en ravinliknande spricka i bergets nordvästra del.

Skogen på Källarberget utgörs av ganska tät hållmarkstallskog med enstaka gamla träd (främst tall), sannolikt spontant uppkommen efter brand. Här finns även inslag av äldre barrblandskog med naturskogskaraktär. När lotsstugan var i drift hölls vegetationen nere runt själva stugan för att utsikten inte skulle begränsas. Strandskogen utgörs av en naturligt uppkommen blandskog, en så kallad primärskog. På några ställen finns lundartade partier där skogen är löv- och örtrik. Nedanför Källarberget övergår hållmarkstallskogen i en lyckig barrskog med främst tall, gran och asp. Delar av skogen på produktiv mark är avverkad. Hygget är dock inte planterat och är bitvis mycket lövrikt med främst asp, björk och rönn.

Den marina miljön utgörs av en exponerad klippkust som vetter mot nord-nordväst. Vattenmiljöerna är tämligen grunda och ungefär hälften av vattenarealen är grundare än 3 m. Hela vattenområdet ligger innanför 6 m-kurvan på sjökortet varför bottnarna med största sannolikhet utgörs av en mosaik av klippor, sten, grus och sand. Inga marinbiologiska inventeringar har gjorts i området.

Källarberget är en känd lokal bland fågelskådare och fågelintresserade. Området är upptaget som en god sträcklokal i boken ”Fågellokal i Uppland och Stockholms län” (1999, Stockholms resp. Uppsalas ornitologiska föreningar). Från berget kan man även ibland få se gråsäl.

Källarberget bedöms ha mycket höga värden för friluftslivet. Reservatet erbjuder besökaren tillgång till oexploaterade stränder och en storslagen utblick över Lövstabukten och Bottenhavet. Stränderna är omväxlande, med bland annat attraktiva, släta, flacka och lättvandrade klippor. Goda möjligheter finns för sol, bad och handfiske. Magnifika utsiktsplatser finns på Källarbergets topp.

ADMINISTRATIVA DATA

Naturreservatets namn:	Källarberget
Kommun:	Tierps kommun
Församling:	Hållnäs-Österlövsta
Fastigheter:	Sikhjälma 3:9
Markägare:	Upplandsstiftelsen
Förvaltare:	Upplandsstiftelsen
Fastighetsanknutna rättigheter:	Servitut väg (akt 03-81:419.2), servitut väg (akt 03-HÅL-469.1), servitut väg (akt 03-HÅL-538.1), servitut väg (akt 03-HÅL-637.1), servitut väg (akt 03-HÅL-637.2), servitut väg (akt 03-HÅL-637.3), servitut väg (akt 03-HÅL-637.4), servitut landningsplats båt mm (akt 03-HÅL-637.5), servitut väg (akt 03-HÅL-715.2).
Lägesbeskrivning:	Reservatet är beläget ca 10 km norr om Skärplinge. Läget framgår av bifogad översiktskarta, bilaga B.
Gräns:	Fastigheten har mätts in vid en lantmäteriförrättning. Området som skyddas som naturreservat har markerats med heldragen linje på bifogad reservatskarta, bilaga A.
Koordinat i rikets nät (RT90):	x = 67186; y = 16082
Fastighetskarta (Ekonomisk karta):	13I 3b Edsätra
Terrängkarta (Topografisk karta):	13I SV Österlövsta
Naturgeografisk region:	Östersjökusten med skärgårdar (25)
Area - reservatet:	Ca 38,5 ha, varav land är 14,7 ha och vatten 23,8 ha
Markslag och naturtyp:	se skötselplan, bilaga 2

SKÅLEN FÖR BESLUT

Naturvärdesbedömningar

Källarberget ingår i strategin för formellt skydd av skog i Uppsala län (2006), som en del i en större värdestrakt för Hållnäs-kusten.

Reservatet ingår i objektet (60.7), som i länets naturvårdsprogram (1987) bedömdes tillhöra klass III (høgt naturvärde). I Länsstyrelsens motivering framhølls betydelsen av utsiktsplatser och badmøjligheter. Källarberget bedøms ha en høgre ansprøksnivå, vilket innebär att området är särskilt hänsynskrävande och att naturvård ska prioriteras som primär markanvändning.

Upplandsstiftelsen har inventerat området och bedømt att området är skyddsvärt då det har mycket høga värden främst för friluftslivet, men även høga biologiska och geologiska värden.

Prioriterade bevarandevärden

De prioriterade bevarandevärden består främst av värden för friluftslivet samt biologiska och geologiska värden.

Reservatet bedøms ha mycket høga värden för friluftslivet genom att det är ett kustområde som erbjuder en storslagen och fri havsutsikt och goda møjligheter till naturupplevelser, bad och handfiske.

De biologiska värdena är främst knutna till områdets betydelse för fågellivet, de marina värdena med naturliga klipp- och stenstränder och primärskog, samt värden knutna till områdets hållmarker och blockmarker med bl.a. senvuxna, solexponerade träd.

De geologiska värdena är knutna till geomorfologiska värden, såsom de av inlandsisen mjukslipade hållarna med isräfflor och grytliknande bildningar, ravinliknande sprickor och öppna klapperstensfält (stentorg) med strandvallar.

Förutsättningar för att bevara värdena

Det som kan påverka områdets värden negativt är bl.a. produktionsinriktat skogsbruk, øgynnsam igenväxning av tidigare öppnare marker, exploatering i form av bebyggelse eller vägar m.m.

För att bevara och stärka områdets naturvärden införas föreskrifter mot bl.a. produktionsinriktat skogsbruk och exploateringsåtgärder. Skøtselinsatser kommer att sättas in för att stärka naturvärdena t.ex. bevara gynnsamma halvöppna förhållanden på hållmarker och stentorg.

Motiv till att skyddsformen naturreservat har valts

Kommunen bedömer att bevarandet av områdets höga natur- och friluftsvärden är av allmänt intresse och att området är lämpligt att avsätta som kommunalt naturreservat. För att bevara och utveckla områdets natur- och friluftsvärden krävs inskränkningar i pågående markanvändning (skogsbruk) samt vissa skötselinsatser. Inskränkningar och skötselkrav är mer långtgående än vad markägaren kan förväntas svara för.

Skyddsformen naturreservat enligt miljöbalken har valts, för att kunna bevara och utveckla områdets natur- och friluftsvärden långsiktigt. Vid reservatsbildning kan föreskrifter om begränsningar i markanvändning och föreskrifter om skötsel införas, och området får därigenom ett varaktigt skydd. Området är för stort och uppfyller inte kraven för att skyddas som biotopskyddsområde.

Beslutets överensstämmelse med övriga åtaganden som berör området

Kommunen bedömer att reservatsbeslutet ligger väl i linje med länets miljö kvalitetsmål, strategin för formellt skydd av skog i Uppsala län (2006), samt övriga åtaganden som berör området så som den kommunala översiktsplanen, riksintresseområden enligt 3:e och 4:e kap. miljöbalken (se även ”andra föreskrifter som gäller för området”, sid 9).

Enligt 7 kap. 8 § miljöbalken får inte beslut om bildande av naturreservat strida mot en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen. Små avvikelser får dock göras om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas.

Ett litet område i sydvästra delen av den föreslagna reservatsavgränsningen omfattas av detaljplan som reglerar markanvändningen på platsen till naturmark. I begreppet naturmark inom detaljplanerat område ingår även friluftsanläggningar och andra komplement för naturområdets användning (enligt Boverkets allmänna råd (2014:5) om planbestämmelser för detaljplan). I det aktuella området föreslås i skötselplanen att den befintliga parkeringen ska utökas samt att informationstavlor, rastplats och TC ska uppföras. Samtliga åtgärder är anläggningar som behövs för friluftslivet och för naturområdets nyttjande. Åtgärderna bedöms inte strida mot detaljplanen eller mot syftet med detaljplanen.

Intresseprövning

Enligt 7 kap. 25 § miljöbalken ska det vid prövning av naturreservatsärenden tas hänsyn även till enskilda intressen. Inskränkningarna i den enskildes rätt att använda mark och vatten får inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Bevarandet av områdets naturvärden är ett angeläget allmänt intresse. De inskränkningar som den enskilde drabbas av vid bildandet av reservatet får anses stå i rimlig balans med vad samhället vinner på att området får ett reservatsskydd.

Kommunens bedömning är att de föreskrifter som beslutet anger krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses (se även under ”Förutsättningar för att bevara värdena”).

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken angående inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden inom naturreservatet

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, spränga, muddra, schakta, plöja, dämma, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdikey eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan markbearbetning med undantag för:
 - åtgärder vid underhåll av vägar (inklusive vägdiken) och ledningar,
2. uppföra byggnad eller anlägga väg, parkeringsplats, stig, spång, mast eller annan anläggning eller anordning,
3. dra fram ny mark- eller luftledning eller ledning i vatten,
4. framföra motordrivet fordon med undantag för:
 - körning på vägar och parkeringsplatser,
 - körning vid tillsyn och underhåll av ledningar,
 - körning med mindre fordon för uttransport av fällt klövvilt,
5. anordna upplag,
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
7. tillföra kalk, växtnäringsämnen eller andra ämnen,
8. sätta upp eller upplåta plats för skylt eller liknande, med undantag för
 - skyltning av ledningar,
9. avverka, röja, så, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd, eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd och buskar, med undantag för:
 - åtgärder vid underhåll av vägar (inklusive vägdiken) och ledningar,
10. sätta upp saltsten eller utfodra vilt med undantag för:
 - stödåtgärder för hotad eller missgynnad art som utförs på uppdrag av reservatsförvaltaren,
11. införa för trakten främmande växt- eller djurart/ras med undantag för:
 - tamboskap i samband med beteshävd,

12. bedriva jakt med undantag av jakt på mink samt eftersöksjakt på skadat vilt.

Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärder som är nödvändiga för att kunna bruka och sköta reservatsområdet eller för att kunna utöva sin särskilda rätt, t.ex. den jakt som är tillåten i reservatet.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken angående förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av reservatets gränser, markering av stigar och leder samt uppsättning av informationstavla eller informationsskyltar som berör reservatet,
2. anläggande och underhåll av parkeringsplats, stigar och leder, utsiktsplatser, fågeltorn, sittbänkar, eldstäder, vedförråd och andra anläggningar, enligt kartbilaga C, för att främja det rörliga friluftslivet,
3. åtgärder för att främja biologisk mångfald, t.ex. naturvårdsinriktad avverkning, skapande av död ved, igenläggning av diken, uppförande av dämmen, enligt kartbilaga C,
4. undersökningar av djur-, växt- och svamparter och andra naturförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. gräva, hacka eller på annat sätt skada jordytan,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
3. gräva upp växter,
4. insamla mossor, vedsvampar eller lavar
5. insamla eller föra bort insekter eller andra ryggradslösa djur,

6. medvetet störa djurlivet,
7. elda eller grilla på annan än av reservatsförvaltaren särskilt iordningställd plats,
8. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur,
9. framföra motordrivet fordon med undantag för:
 - körning på vägar och parkeringsplatser,
10. ställa upp motordrivet fordon, husvagn eller släpvagn eller liknande,
11. sätta upp permanenta markeringar, skylt eller liknande eller göra inskrift,
12. tälta längre tid än två dygn på samma plats,
13. rida annat än på vägar
14. utan kommunens tillstånd använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål, lägerverksamhet eller motsvarande,

Ovanstående föreskrifter under punkterna A och C ska inte utgöra hinder för:

- förvaltaren att genomföra de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifter under B ovan,
- genomförande av undersökningar av flora och fauna. För sådana undersökningar krävs dock kommunens godkännande och att resultatet rapporteras in till kommunen,
- nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning.

Andra föreskrifter som gäller för området

Området har ett utökat strandskydd 300 m i vattnet, på land gäller 100 m strandskydd enligt 7 kap 13-15 §§ miljöbalken.

Kommunen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för syftena med reservatet är bland annat:

Fridlysta arter är skyddade enligt artskyddsförordningen (2007:845).

Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950).

Körning med motorfordon i terrängen regleras i terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594).

Sjötrafikförordningen (1986:300) reglerar trafik i och på vatten.

Vattenskoterförordningen (1993:1053) samt Länsstyrelsen i Uppsala läns föreskrifter om avgränsning av allmänna farleder för vattenskoterkörning och områden där vattenskoter får användas (beslut dnr 523-8320-06).

Jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

ÄRENDETS BEREDNING

Ärendet aktualiserades av Fagervikens bygdegårdsförening i samband med planering av bebyggelse och upprättandet av en detaljplan vid Svartviken NO om Fagerviken. Föreningen kontaktade Upplandsstiftelsen för att undersöka möjligheterna att säkerställa det populära utflyktsmålet Källarberget som angränsade till området som skulle bebyggas. Tierps kommun fattade år 2009 ett principbeslut om att området skulle skyddas som kommunalt naturreservat med Upplandsstiftelsen som förvaltare av området.

Upplandsstiftelsen har i samverkan med kommunen tagit fram underlag till skötselplanen.

Förslag till reservatsbeslut och skötselplan remitterades 2016-10-04 till markägare, sakägare, berörda myndigheter och organisationer (se sändlista). Yttrande inkom från Lantmäteriet, Kustbevakningen, Havs- och vattenmyndigheten, Upplandsstiftelsen, Länsstyrelsen, Vattenfall, SGU, Sjöfartsverket, Försvarmakten samt Trafikverket.

BILAGOR

- 2. Skötselplan
- A. Beslutskarta
- B. Översiktskarta, skala 1:100 000
- C. Förvaltningskarta, skala 1:5 000
- D. Skötselområdeskarta, skala 1:5 000

SÄNDLISTA sakägare (Rek + MB)

Sikhjälma 3:7

Sikhjälma 3:19

Sikhjälma 3:22

Sikhjälma 3:23

Sikhjälma 3:24

Sikhjälma 3:25 & 3:31

Sikhjälma 3:30 Sikhjälma 3:37,

Sikhjälma 3:37

Sikhjälma 3:9, Upplandsstiftelsen, Box 26074, 750 26 UPPSALA

SÄNDLISTA för kännedom

Sikhjälma 3:6

Sikhjälma 3:20

Sikhjälma 3:20

Sikhjälma 3:20

Sikhjälma 3:21

Sikhjälma 3:32

Sikhjälma 20:4

Länsstyrelsen Uppsala län, 751 86 UPPSALA

Försvarsmakten, 107 85 STOCKHOLM

Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM

Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM Skogsstyrelsen,
Box 1350, 751 43 UPPSALA

Trafikverket, Box 1140, 631 80 ESKILSTUNA

Havs- och vattenmyndigheten, Box 11 930, 404 39 GÖTEBORG Sveriges

Geologiska Undersökning, Box 670 ,751 28 UPPSALA,

SGU@SGU.se

Sjöfartsverket, Marknad, 601 78 NORRKÖPING

Kustbevakningen, registrator@kustbevakningen.se

Lantmäterimyndigheten i Uppsala län, Box 896, 751 09 UPPSALA

Vattenfall AB, 169 92 STOCKHOLM

Fagervikens bygdegårdsförening,

Naturskyddsföreningen Uppsala län, Lägerhyddsvägen 2, 752 37

UPPSALA

Naturskyddsföreningen i Uppsala län, skogsgruppen, 752 26 UPPSALA
Naturskyddsföreningen i Tierp, 810 65 SKÄRPLINGE
Entomologiska föreningen i Uppland, 743 93 VATTHOLMA
Upplands botaniska förening, c/o Avd. för växtekologi (EBC), Norbyvägen
18 D, 752 36 UPPSALA
Upplands Ornitologiska Förening, Box 59 ,751 03 UPPSALA
Uppsala Svampklubb, 740 20 VÄNGE
Statens fastighetsverk, Box 2263, 103 16 Stockholm
Svartvikens vägsamfällighet, 753 29 UPPSALA

Skötselplan för Naturreservatet Källarberget

Tierps kommun
Uppsala län

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SKÖTSELPLANENS SYFTE	3
SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL	3
BESKRIVNINGSDDEL	4
Administrativa data	4
Föreskrifter utöver reservatsbeslut	5
Naturvärdesbedömningar	5
Allmän beskrivning	6
Historisk och nuvarande markanvändning	6
<i>Områdets bevarandevärden</i>	8
<i>Biologiska värden</i>	8
<i>Geovetenskapliga värden</i>	10
<i>Kulturhistoriska värden</i>	10
<i>Värden för friluftslivet</i>	10
Prioriterade bevarandevärden	11
Referenser	11
<i>Publicerade skrifter</i>	11
<i>Opublicerade skrifter</i>	11
<i>Kartmaterial</i>	11
<i>Muntliga uppgifter och opublicerat material</i>	11
PLANDEL	12
Övergripande skötsel	12
Beskrivning, bevarandemål och föreskrifter för skötsel	12
<i>Skötselområde A: Källarberget, hållmarkstallskog och kala klippor – ca 1,0 ha</i>	12
<i>Skötselområde B: Naturlig hållmarkstallskog och barrskog – ca 4,6 ha</i>	13
<i>Skötselområde C: Lövrika hyggen med naturlig förnygring – ca 3,2 ha</i>	14
<i>Skötselområde D: Kust med klipp- och stenstränder samt primärskog – ca 4,8 ha</i>	14
<i>Skötselområde E: Skogsmark, vägar, stentorg – ca 1,1 ha</i>	16
<i>Skötselområde F: Hav – ca 23,8 ha</i>	16
<i>Byggnader</i>	15
<i>Anordningar för friluftslivet</i>	16
<i>Bränder</i>	18
<i>Vägar (inklusive vägdiken), stigar och ledningar</i>	18
<i>Upplag m.m.</i>	18
<i>Jakt och fiske</i>	18
<i>Fauna- och floravård</i>	18
<i>Fornlämningar och kulturlämningar</i>	19
UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER	19
UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL	19
SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER	20
BILAGOR	20

SKÖTSELPLANENS SYFTE

Skötselplanen avser främst att ge anvisningar om bevarande av naturreservatets värden. Planens mål är långsiktiga medan åtgärdsförslagen avser en kortare period, ca 10 år. Skötselplanen ska således med bevarat syfte kunna justeras vid behov. Förslag till ändring av planen kan tas fram av förvaltaren men ska samverkas med och fastställas av kommunen.

SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL

Syftet med reservatsbildningen är att:

- skydda och bevara Källarberget som en del av det värdefulla kustlandskapet på Hållnäshalvön i Roslagen, samt bevara de geologiska och hydrologiska värdena i området,
- inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer bevara ett för allmänheten spektakulärt besöksområde som stimulerar till natur- och kulturopplevelser, fågelskådning och ett aktivt friluftsliv.
- skydda och bevara de naturtyper som förekommer inom området, samt bevara biologisk mångfald och säkerställa goda förutsättningar för en långsiktig överlevnad av de typiska och krävande arter som finns i området,

Skötseln av naturreservatet ska leda till att:

- de tidigare solbelysta och varma hållmarkerna på Källarberget restaureras till att få ett glest trädsikt med främst gamla och solbelysta tallar,
- ungskogen utvecklas till en självföryngrad och lövrik naturskog,
- inslagen av gamla och grova träd och död ved ökar,
- allmänhetens möjligheter att hitta till området ökar genom förbättrad tillgänglighet och vägvisning,
- allmänhetens möjligheter till naturupplevelser och friluftsliv stimuleras genom enkla anordningar,
- områdets kulturhistoriska värden bevaras och lotsplatsens funktion som utsiktsplats återställs.

BESKRIVNINGSDDEL

Administrativa data

Naturresevatets namn:	Källarberget
Kommun:	Tierp
Församling:	Hållnäs-Österlövsta
Fastigheter:	Sikhjälma 3:9
Markägare:	Upplandsstiftelsen
Förvaltare:	Upplandsstiftelsen
Fastighetsanknutna rättigheter:	Servitut väg (akt 03-81:419.2), servitut väg (akt 03-HÅL-469.1), servitut väg (akt 03-HÅL-538.1), servitut väg (akt 03-HÅL-637.1), servitut väg (akt 03-HÅL-637.2), servitut väg (akt 03-HÅL-637.3), servitut väg (akt 03-HÅL-637.4), servitut landningsplats för båt mm (akt 03-HÅL-637.5), servitut väg (akt 03-HÅL-715.2).
Lägesbeskrivning:	Reservatet är beläget ca 10 km norr om Skärplinge. Läget framgår av bifogad översiktskarta, bilaga B.
Gräns:	Området har markerats med heldragen linje på bifogad beslutskarta, bilaga A.
Koordinat i rikets nät (RT90):	x = 67186; y = 16082
Fastighetskarta (Ekonomisk karta):	13I 3b Edsätra
Terrängkarta (Topografisk karta):	13I SV Österlövsta
Naturgeografisk region:	Östersjökusten med skärgårdar (25)
Area - reservatet:	Ca 38,5 ha, varav land är 14,7 ha och vatten 23,8 ha

Markslag och naturtyp:

(ungefärliga arealer, som delvis ingår i olika skötselområden)

Barrdominerad skog på fastmark	ca 5,2 ha
Hygge med självföryngrad, lövdominerad ungskog	ca 3,2 ha
Hällmarkstallskog och bergimpediment	ca 1,6 ha
Öppen strand inkl. klipp- och stenstränder	ca 2,7 ha
Primärskog, alstrandskog	ca 2,0 ha
Vatten, inkl. bladvass och strandvegetation	ca 23,8 ha

Föreskrifter utöver reservatsbeslut

Området har ett utökat strandskydd 300 m i vattnet, på land gäller 100 m strandskydd enligt 7 kap 13-15 §§ miljöbalken.

Kommunen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för syftena med reservatet är bland annat:

Fridlysta arter är skyddade enligt artskyddsförordningen (2007:845).

Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap lagen om kulturminnen m.m.

Körning med motorfordon i terrängen regleras i terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594).

Sjötrafikförordningen (1986:300) reglerar trafik i och på vatten.

Vattenskoterförordningen (1993:1053) samt Länsstyrelsen i Uppsala läns föreskrifter om avgränsning av allmänna farleder för vattenskoterkörning och områden där vattenskoter får användas (beslut dnr 523-8320-06).

Jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

Naturvärdesbedömningar

Källarberget ingår i strategin för formellt skydd av skog i Uppsala län (2006), som en del i en större värdestrakt för Hållnäs-kusten.

Reservatet ingår i objektet (60.7), som i länets naturvårdsprogram (1987) bedömdes tillhöra klass III (högt naturvärde). I Länsstyrelsens motivering framhölls betydelsen av utsiktsplatser och badmöjligheter. Källarberget bedöms ha en högre anspråksnivå, vilket innebär att området är särskilt hänsynskrävande och att naturvård ska prioriteras som primär markanvändning.

Upplandsstiftelsen har inventerat området och bedömt att området är skyddsvärt då det har mycket höga värden främst för friluftslivet, men även höga biologiska och geologiska värden.

Allmän beskrivning

Källarberget är beläget utmed kuststräckan mellan Fagerviken och Storsands friluftsområde. Kusten är öppen, utan skärgård, och området erbjuder en storslagen utblick över Lövstabukten och Bottenhavet. Källarberget utgörs av en 17 meter hög och markerad bergrygg som sluttar brant mot stranden i norr. Högst uppe på berget ligger en lotsutsikt, med en stuga som numera fungerar som uthyrningsstuga.

Området har en intressant geologi med bland annat runda, släta och av inlandsisen mjukt skulpterade hållmarker med bl.a. isräfflor och grytliknande bildningar. Här finns även flera klapperstensfält (stentorg), tydliga strandvallar samt en ravinliknande spricka i bergets nordvästra del.

Skogen på själva Källarberget utgörs av ung och ganska tät hållmarkstallskog med enstaka gamla träd (främst tall). Skogen är sannolikt självföryngrad efter brand. När lotsstugan var i drift hölls vegetationen nere för att utsikten från stugan inte skulle begränsas. Strandskogen utgörs av en naturligt uppkommen blandskog, så kallad primärskog. Den är huvudsakligen uppkommen på magra, steniga moränmarker, med ett trädskikt med främst al, gran och tall. På några ställen finns dock rikare partier där skogen är löv- och örtrik, med ett trädskikt bestående bland annat av ask, alm och lönn samt en rik, kalkgynnad flora. Söder om Källarberget ingår ett bestånd luckig barrskog med främst tall, gran och asp. Stora delar av skogen på produktiv mark är dock avverkad. Hygget är inte planterat och är bitvis mycket lövrikt med främst asp, björk och rönn.

Den marina miljön utgörs av en exponerad klippkust som vetter mot nord-nordväst. Vattenmiljöerna är tämligen grunda och ungefär hälften av vattenarealen är grundare än 3 m. Hela vattenområdet ligger innanför 6 m-kurvan på sjökortet varför bottnarna med största sannolikhet utgörs av en mosaik av klippor, sten, grus och sand. Inga marinbiologiska inventeringar har gjorts i området.

Historisk och nuvarande markanvändning

Högst uppe på berget ligger en lotsstuga. Lotsverksamheten i Fagerviken startade år 1901. År 1911 stod byggnaden för lotsutsikten färdig och den fungerade sedan som central funktion i lotsverksamheten fram till mitten av 1950-talet då verksamheten upphörde. Berget hölls ganska fritt från vegetation för utsiktens skull. När verksamheten upphörde överlät sjöfartsverket lotsutsikten till kommunen, som i sin tur har överlätit skötseln till Fagervikens bygdegårdsförening.

Människor har sannolikt påverkat området kring Källarberget under lång tid genom främst fiske, betesdrift, plockhuggning och slåtter. Spår av tidigare hävd är bland annat skogens luckighet och spärrgreniga äldre överståndare. Plockhuggningar har förekommit i området och därför är det ännu ganska ont om död ved även i den äldre skogen.

Områdets bevarandevärden

Biologiska värden

Källarberget ligger i västra delen av den biologiskt rika Hållnashalvön. Områdets läge samt omväxlande geomorfologi ger förutsättningar för höga naturvärden och en hög artrikedom.

De biologiska värdena är främst knutna till de marina värdena, områdets betydelse för fågellivet samt arter knutna till strandmiljön och de speciella geologiska förhållandena.

Källarberget är en känd lokal bland fågelskådare och fågelintresserade. Området är upptaget som en god sträcklokal i boken "Fågellokal i Uppland och Stockholms län" (1999, Stockholms resp. Uppsalas ornitologiska föreningar). Från berget kan man även ibland få se gråsäl.

Stränderna har ett högt naturvärde genom att de utgör en viktig fågelbiotop och en naturlig landhöjningssuccession. Strandlinjen utgörs av vågexponerade klippstränder och stenstränder. På de steniga stränderna växer en typisk flerårig flora med bl.a. strandråg, kvanne, strandglim, strandvänderot, fackelblomster, renfana, blåhallon och havtorn. Enstaka svackor finns med mer finkornigt sediment och som har en vegetation typisk för havsstrandängar. De är lågvuxna gräsmarker som delvis hålls naturligt öppna genom isnötning och tidvis översvämning med saltvatten och har en typisk flora med t.ex. salttåg, havssälting, ormtunga, gulkämpar, strandrödtoppa, strandkrypa, strandaster och strandmaskrosor.

Lite högre upp längs stranden, växer en smal remsa med en naturlig strandskog, en så kallad primärskog. Naturtypen inrymmer hela den naturliga busk- och skogssuccession som uppkommit genom landhöjning i relativt sen tid. Längs Källarberget ser vi en sådan succession med buskmarker med främst havtorn och nypon, som övergår i en blandskog. Träden är mot havet ganska låga, vindpinade och senvuxna, men oftast inte särskilt gamla. I bestånden finns ännu inte så mycket döende eller död grövre ved förutom en del stormfällda träd. Större delen av strandskogen växer på magra, steniga moränmarker, med bland annat al, asp, gran, tall och blåbärsris. På några ställen finns dock rikare partier och där är skogen löv- och örtrik. Trädsiktet utgörs här bland annat av al, ask, oxel, lönn, alm, asp och gamla barrträd. Floran är rik och kalkgynnad med bland annat blåsippa, ormbär, trolldruva, underviol, sårläka, tibast och olvon.

På själva Källarberget finns hållmarkstallskogar med ett glest äldre trädskikt med enstaka gamla träd, främst tallar. Sedan verksamheten i lotsstugan upphörde har berget vuxit igen med en ganska tät ung tallskog. Det finns förutsättningar att bevara och utveckla den ursprungliga luckiga och glesa hållmarkstallskogen med solexponerade gamla och senvuxna tallar. Det gynnar arter som är beroende av solexponerade och varma tallar, hållar och stenar.

Nedanför Källarberget övergår hållmarkstallskogen i en något äldre barrskog, huvudsakligen på steniga moränmarker. Skogen är plockhuggen och luckig med tall, gran och ett visst lövinslag med främst asp. Enstaka träd är äldre och/eller senvuxna. Död ved förekommer sparsamt, men död ved kommer att bildas när skogen åldras. På några ställen finns helt öppna stentorg, med gamla, spärrgreniga träd i brynet. Denna barrskog kan utvecklas till en naturskogsliknande blandskog med gamla och senvuxna träd och död ved.

Ganska stora delar av fastmarken inom reservatet utgörs av ett hygge som föryngras genom naturlig föryngring. Självföryngringarna är mycket lövrika. Stora delar domineras av asp, medan andra delar domineras av främst rönn och björk. På sikt eftersträvas självföryngrade lövrika, olikåldriga och variationsrika blandskogar med gamla träd.

Skyddsvärda arter:

Skalbaggar

<i>Buprestis octoguttat</i>	åttafläckig praktbagge	s
<i>Tragosoma depsarium</i>	raggbock*	NT
<i>Saperda perforata</i>	grön aspvedbock	NT

* gamla spår

Fjärilar

<i>Acossus terebra</i>	mindre träfjäril	NT
------------------------	------------------	----

Kärlväxter

<i>Actaea spicata</i>	trolldruva	s
<i>Daphne mezereum</i>	tibast	s
<i>Hepatica nobilis</i>	blåsippa	s
<i>Paris quadrifolia</i>	ormbär	s
<i>Sanicula europaea</i>	sårläka	s
<i>Viola mirabilis</i>	underviol	s
<i>Elymus canina</i>	lundelm	
<i>Brachypodium sylvaticum</i>	lundskafing	

Svampar

<i>Phellinus pini</i>	tallticka	NT, s
<i>Inonotus rheades</i>	rävticka	s

Teckenförklaring:

s	=	Signalart enligt Skogsstyrelsen 2005
NT	=	Nära hotad enligt Artdatabankens rödlista 2015

Geovetenskapliga värden

Området har en intressant geologi med bland annat runda, släta och av inlandsisen mjukt skulpterade och räfflade hållmarker med bl.a. flera grytliknande bildningar. Här finns även flera klapperstensfält (stentorg), tydliga strandvallar samt en ravinliknande spricka i bergets nordvästra del. Källarberget utgörs av en 17 meter hög och markerad bergrygg som sluttar brant mot stranden i norr. Kusten är öppen, utan skärgård.

Områdets fastmark utgörs huvudsakligen av hållmarker och grusförekomster. Området ligger under högsta kustlinjen och är påverkat av svallning. Endast enstaka mindre sänkor finns med mer täta näringsrika jordarter varav några verkar ha en lokal kalkpåverkan (vilket märks genom en kalkgynnad flora).

Berggrunden i området utgörs huvudsakligen av yngre granit och pegmatit.

Kulturhistoriska värden

Högt uppe på Källarberget ligger en lotsutsikt från början av 1900-talet, med en lotsstuga från 1911.

I området finns en fornlämning bestående av en stensättning.

Värden för friluftslivet

Källarberget bedöms ha mycket höga värden för friluftslivet. Reservatet erbjuder besökaren tillgång till oexploaterade stränder. Kusten är öppen, utan skärgård och området erbjuder en storslagen utblick över Lövestabukten och Bottenhavet.

Stränderna är omväxlande, med både släta, flacka och lättvandrade klippor, stenstränder och blockrika stränder. Goda möjligheter finns för bad och handfiske. Förutom de magnifika utsiktsplatserna är områdets geologiska värden sevärda, med bland annat runda, släta och av inlandsisen mjukt skulpterade och räfflade hållmarker som på flera ställen har grytliknande bildningar. Här finns även flera klapperstensfält (stentorg), tydliga strandvallar samt en spännande ravinliknande spricka i bergets nordvästra del.

Reservatet går att nå med bil. Uppe vid lotsstugan finns en rastplats. För närvarande finns inga andra anordningar för friluftslivet.

Vid Källarberget planeras en parkeringsplats, reservatsskyltar och information om reservatet. Förutsättningarna bedöms vara goda att genom små insatser, ytterligare öka områdets betydelse som närströvområde och närnaturområde.

Prioriterade bevarandevärden

Markslag och naturtyp:	Kustmiljö, klipp- och stenstränder, primärskog, hållmarker och klapperstensfält
Strukturer:	Gamla träd och varma klipp-, sten- och blockmiljöer
Växt-, svamp- och djursamhällen:	fåglar
Friluftsliv:	naturupplevelse, bad, handfiske, fågelskådning

Referenser

Publicerade skrifter

- Länsstyrelsen i Uppsala län och Skogsstyrelsen, 2006: Strategi för formellt skydd av skog i Uppsala län.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1987: Naturvårdsprogram för Uppsala län. 1. Värdefulla områden för naturvård och rörligt friluftsliv. Medd. från planeringsavdelningen 1987 nr. 2.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1997: Kulturmiljöer i Uppsala län. Områden av riksintresse. Meddelandeserien 1997 nr. 13.
- Möller, H., 1993: Beskrivning till jordartskartan Uppsala NV. Sveriges geologiska undersökning serie Ae nr 113. Karta i skala 1:50 000..
- Naturvårdsverket. 1991: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv – beskrivningar. Rapport 3771.
- Naturvårdsverket. 1992: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv – beskrivningar. Rapport 4037.
- Nitare, J. (ed.) 2000. Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.
- Nordiska ministerrådet, 1984.: Naturgeografisk naturindelning av Norden.
- Skogsstyrelsen, Skogens pärlor, tillgänglig på <http://karta.svo.se>.

Oppublicerade skrifter

Riksantikvarieämbetet, 1980: Fornlämningsregister.

Kartmaterial

Lantmäteriets digitala härads-karta.

Lantmäteriets 50-talskarta.

Muntliga uppgifter och opublicerat material

Pär Eriksson, och Sara Lindh, Upplandsstiftelsen

PLANDEL

Övergripande skötsel

Den övergripande skötseln av området är i princip fri utveckling med en begränsad skötsel av träd- och buskskikt i vissa delområden, samt skötsel för att främja allmänhetens möjligheter till naturupplevelser.

Skötselplanen lägger dock inga hinder för skogsbete av reservatet. Stora delar av området har sannolikt betats tidigare och bete kan vara en bra skötselmetod för att bevara halvöppna förhållanden. Inga specifika skötselanspråk på bete finns dock angivna i skötselplanen.

Beskrivning, bevarandemål och föreskrifter för skötsel

Reservatet har delats upp i 5 skötselområden. För avgränsning av skötselområdena A-E, se skötselområdeskarta, bilaga D.

Skötselområde A: Källarberget, hållmarkstallskog och kala klippor – ca 1,0 ha

Beskrivning: Skötselområdet utgörs av Källarbergets hållmarker kring lotsstugan med tillhörande bod och TC, hållmarkstallskog och kala klippor. Hållmarkstallskogen är huvudsakligen ung och bitvis ganska tät. Enstaka gamla och spärrgreniga träd (främst tall) visar att området tidigare varit betydligt öppnare. Skogen är sannolikt självföryngrad efter brand och en rad träd har brandljud. När lotsstugan var i drift hölls vegetationen nere för att utsikten från stugan inte skulle begränsas. I nordsluttningen ner mot havet avgränsas skötselområdet av en ravinliknande spricka i berget som är ganska djup och väl markerad, så att man kan gå i botten på sprickan.

Bevarandemål: Luckig gles hållmarkstallskog med god utsikt från stugan. Förekomst av solexponerade gamla och senvuxna tallar.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Andelen friställda, solexponerade, gamla, grova eller senvuxna tallar bevaras eller ökar.

Skötselåtgärder: Restaurering:

Frihuggning: Den glesa, luckiga hållmarkstallskogen kring lotsstugan återskapas. Ett glest, luckigt trädskikt med yngre spärrgreniga, senvuxna och lågvuxna tallar sparas. Lövsly röjs undan.

Löpande:

Åtgärder för att gynna solexponerade träd: Rövning och gallring vid behov. Stugan sköts för att upprätthålla sin funktion som övernattningsplats för allmänheten.

Skötselområde B: Naturlig hållmarkstallskog och barrskog – ca 4,6 ha

Beskrivning: Skötselområdet utgörs av några delområden med äldre barrskog. Det största delområdet ligger utmed Källarbergets södra och östra sluttning. Söder om lotsstugan, mot fastlandet, blir hållmarkstallskogen tätare och den övergår nedanför berget i barrskog på blockig moränmark. Hållmarkstallskogen utgörs främst av ung, bitvis ganska tät tallskog med ett glest och luckigt skikt med äldre, senvuxna tallar. Skogen är sannolikt en naturlig succession efter brand och en rad spår av brand syns ännu i området. Denna övergår i en luckig barrskog med senvuxen tall och gran på magra till friska blockrika moränmarker med uppstickande hållar. Skogen är plockhuggen och ännu inte särskilt gammal, men enstaka träd är äldre och senvuxna. Här och där finns ett visst lövinslag med främst asp. Fältskiktet är huvudsakligen av blåbärsristyp. Död ved förekommer i liten mängd, men större mängder död ved kommer att bildas när skogen åldras. På några ställen finns öppna stentorg. Ett stort, helt öppet stentorg finns inom skötselområdet med mycket tydliga strandvallar och äldre spärrgreniga träd i brynet.

Bevarandemål: Naturlig hållmarkstallskog och barrskog med gammal och senvuxen gran och tall och öppna stentorg.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Andelen äldre och senvuxna träd ökar.
- Andelen solexponerade, gamla, grova eller senvuxna hållmarkstallar bevaras eller ökar.
- Död ved ökar.
- Populationer av de i objektet förekommande typiska arterna är livskraftiga.

Skötselåtgärder: I huvudsak fri utveckling för utveckling mot mer naturliga, äldre barrskogar. Gamla tallar i lämpliga lägen kan frihuggas.

Skötselområde C: Lövrika hyggen med naturlig föryngring – ca 3,2 ha

Beskrivning: Skötselområdet utgörs av ett hygge som föryngras genom naturlig föryngring. Självföryngringarna är bitvis lövrika. I söder domineras föryngringen av en bitvis stark aspföryngring, medan de norra delarna har en föryngring med främst rönn, björk, tall och gran. Delar av hygget är gräsrika och har en mycket svag föryngring. Skötselområdet har en varierad geomorfologi med omväxlande blockrika marker, några mindre, öppna stentorg samt friska och fuktiga moränmarker. Fältskiktet utgörs främst av blåbärsris och/eller gräs, såsom rödven och kruståtel. Kvardröjande skogsarter finns fortfarande såsom skogsvicker, linnea, skogstjärna, vitsippa och liljekonvalj.

Bevarandemål: På sikt eftersträvas självföryngrade lövrika, olikåldriga och variationsrika blandskogar med gamla träd och höga natur- och friluftsvärden.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Föryngringen ska vara naturlig.
- Lövandelen är hög och trädslagsblandningen ska vara naturlig.
- Lövsuccessionens arter och andra krävande arter får på sikt förutsättningar livskraftiga bestånd inom skötselområdet.
- Andelen död ved ökar.

Skötselåtgärder: Inga åtgärder.

Skötselområde D: Kust med klipp- och stenstränder samt primärskog – ca 4,8 ha

Beskrivning: Skötselområdet utgörs av havsstränder med starkt exponerade klippstränder och steniga stränder. Klippstränderna är i de västra delarna nedanför Källarberget mjukt skulpterade och starkt exponerade och därför nästan kala. Här finns flera fina badklippor. Undervattensvegetationen längs de exponerade klipporna utgörs främst av blåstång och i vattenbrynet fintrådiga alger.

Österut är stränderna mer svårframkomliga med klipp- och stenstränder. Stenstränderna är bitvis blockrika med omväxlande sönderbrutna och vassa klippor och en del flacka, mjuka hållar. På de steniga stränderna växer en typisk flerårig flora med bl.a. strandråg, kvanne, strandglim, strandvänderot, fackelblomster, renfana, blåhallon och havtorn. Enstaka svackor finns med mer finkornigt sediment och som har en vegetation typisk för havssträndängar. De är lågvuxna gräsmarker som delvis hålls naturligt öppna genom isnötning och tidvis översvämning med saltvatten och har en typisk flora med t.ex. salttåg, havssälting, ormtunga, gulkämpar, strandrödtoppa, strandkrypa, strandaster och strandmaskrosor.

Lite högre upp längs stranden, växer en smal remsa med en naturlig strandskog, en så kallad primärskog. Naturtypen inrymmer hela den naturliga busk- och skogssuccession som uppkommit genom landhöjning i relativt sen tid. Längs Källarberget ser vi en sådan succession med buskmarker med främst havtorn och nypon, som övergår i en ganska ung blandskog. Träden är mot havet ganska låga, vindpinade och senvuxna, men oftast inte särskilt gamla. I bestånden finns ännu inte så mycket döende eller död grövre ved förutom en del stormfällda träd. Större delen av strandskogen växer på magra hållar och blockmarker, med bland annat al, asp, gran och tall och blåbärsris. På några ställen finns dock rikare partier och där är skogen löv- och örtrik. Trädsiktet utgörs här bland annat av al, ask, oxel, lönn, alm, asp och gamla barrträd och flora är rik och kalkgynnad med bland annat blåsippa, ormbär, trolldruva, underviol, sårläka, tibast och olvon.

Bevarandemål: Naturliga stränder med landhöjningssuccessioner.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Arealen strandmiljöer med bland annat hållar, stenstränder och mindre ytor med strandängar samt primärskog med naturligt busk- och trädsikt, ändras inte annat än till följd av naturlig land- eller havsnivåhöjning.
- Populationer av de i objektet förekommande typiska arterna är livskraftiga.

Skötselåtgärder: Inga åtgärder

Skötselområde E: Skogsmark, vägar, stentorg – ca 1,1 ha

- Beskrivning: Skötselområdet utgörs av skogsmark, ett litet stentorg samt mark som exploaterats för vägbyggen.
- Bevarandemål: Skog som ska hållas gles. Skötsel av anordningar för besökare.
- Skötselåtgärder: Plockhuggning och röjning av skog. Underhåll av vägar, stigar samt utökning av P-plats och anläggande av TC.

Skötselområde F: Hav – ca 23,8 ha

- Beskrivning: Skötselområdet utgörs av öppet hav utan skärgård, med vågexponerade klippstränder och grunda stenstränder. Havsbotten är relativt grund och utgörs av en mosaik av klippor, sten-, grus- och sandbotten.
- Bevarandemål: Naturlig landhöjningssuccession.
- Skötselåtgärder: Inga åtgärder

Byggnader

- Beskrivning: Inom reservatet finns den gamla lotsstugan med tillhörande liten övernattningsstuga, TC och bod. Stugan används för uthyrning genom hembygdsföreningen och är därför tillgänglig för allmänheten.
- Bevarandemål: Lotsstugan med tillhörande byggnader, ska hållas vid gott skick och användas för uthyrning och korttidsboende för allmänheten.
- Skötselåtgärder Löpande: Underhåll av lotsstuga med tillhörande byggnader.
Övrigt: Utsiktsröjning vid lotsstugan får göras.

Anordningar för friluftslivet

- Beskrivning: Källarberget bedöms ha mycket höga värden för friluftslivet. Reservatet erbjuder besökaren tillgång till oexploaterade stränder. Kusten är öppen, utan skärgård och området erbjuder en storslagen utblick över Lövstabukten och Bottenhavet. Stränderna är

omväxlande, med både släta, flacka och lättvandrade klippor samt mer steniga och blockrika stränder. Goda möjligheter finns för bad och handfiske. Magnifika utsiktsplatser finns på Källarberget. Andra sevärdheter är områdets geologiska värden med bland annat runda, släta och av inlandsisen mjukt skulpterade och räfflade hållmarker med bl.a. grytliknande bildningar. Här finns även flera klapperstensfält (stentorg), tydliga strandvallar samt en spännande ravinliknande spricka i bergets nordvästra del.

Reservatet går att nå med bil. För närvarande finns inga andra anordningar för friluftslivet. Förutsättningarna bedöms vara goda att genom små insatser, ytterligare öka områdets betydelse som närströvsområde och närnaturområde.

Bevarandemål: Bevara ett för allmänheten attraktivt besöksområde, som stimulerar till naturupplevelser och ett aktivt friluftsliv. Reservatet ska ge allmänheten tillgång till en oexploaterad kustmiljö med utsikt över det öppna havet och attraktiva stränder med goda möjligheter för bad och handfiske. Genom begränsade insatser underlättas besökarens möjligheter till naturupplevelser och friluftsliv. Friluftslivets intressen ska i huvudsak tillgodoses genom reservatets naturliga förutsättningar.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Informationsinsatser: Väl underhållna reservatsskyltar vid parkeringsplatserna samt ytterligare några underhållna reservatsskyltar i reservatet.
- Vandringsmöjligheter: Stigar ska röjas och underlätta möjligheterna till naturupplevelser i reservatet utan att störa upplevelsen av orörd natur.
- Rastplatser: Rastplatser ska röjas och bör finnas på välbesökta platser för att ge möjlighet till rast, vila och fika i naturskön miljö.
- Gränsmarkeringen följer svensk standard, SIS 03 15 22.

Skötselåtgärder: Nyskapande:

- Anordna parkeringsplats genom utökning av befintlig parkeringsyta samt sätta upp P-skylt.
- Anordna en markerad stigslinga från parkeringsplatsen och runt hela reservatet.
- Upprätta minst en rastplats med bänkar eller stockar att sitta på samt eventuellt någon eldstad med

vedförråd. Frihugg försiktigt från ung träd- och buskvegetation för utsikt mot havet.

- Sätt upp minst en informationstavla med bl.a. reservatsskylt i reservatet, bl.a. vid parkeringsplatsen.
- Anläggande av TC vid P-plats.
- Gränsmarkeringen följer svensk standard, SIS 03 15 22.

Löpande:

- Städad och välhållen parkering.
- Underhåll av stig.
- Städning och röjning av rastplatser och eldplats. Underhåll av vedförråd.
- Röjning vid utsiktsplatsen.
- Underhållna reservatsskyltar.
- Tillsyn av anordningar.
- Röjning av rågången. Förstärk målning på träd och underhåll av hörnstolpar.

Bränder

Uppkomna bränder ska släckas. Efter en eventuell skogsbrand lämnas det brända området för fri utveckling. Död ved, såväl stående som liggande, lämnas på platsen. Undantag måste dock göras för åtgärder som är nödvändiga för människors säkerhet och framkomligheten längs stigar.

Vägar (inklusive vägdiken), stigar och ledningar

Befintliga körvägar (inklusive vägdiken), stigar rastplatser och ledningar inom reservatet får underhållas. Nödvändiga röjningar i anslutning till dessa får utföras. Inom ramen för underhåll ingår även anläggande av en ny stigslinga i reservatet.

Upplag m.m.

Tillfälliga upplag får upprättas av förvaltaren i samband med skötsel av området. Förvaltaren får även ställa upp manskapsbodar i samband med skötselinsatser.

Jakt och fiske

All jakt är förbjuden inom reservatet, med undantag för jakt på mink och eftersöksjakt på skadat vilt. Nya jakttorn och siktgator får ej uppföras. Befintliga skjutgator får inte underhållas. Uppsättning av saltstenar och utfodring av vilt får inte ske.

Fauna- och floravård

Eventuella åtgärder som kan behövas göras till stöd för hotade eller sällsynta arter (t.ex. uppsättning av uggleholkar) får göras inom reservatet. Eventuella åtgärder mot mink, för att hjälpa häckande sjöfågel att överleva, får utföras.

Fornlämningar och kulturlämningar

Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen (SFS 1988:950). Åtgärder som rör fornlämningar ska ske i samråd med länsstyrelsens kulturmiljöenhet. Åtgärder som rör kulturlämningar ska ske i samråd med länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Förvaltaren ansvarar för dokumentation av förändringar inom reservatet, inklusive skötselåtgärder. Dokumentationen bör helst ske med både anteckningar och fotografier. Skötselåtgärderna ska följas upp för att kontrollera att de genomförda åtgärderna överensstämmer med bevarandemålen. Status före och efter utförda skötselåtgärder dokumenteras.

UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

Förvaltaren ansvarar för uppföljning av bevarandemål i reservatet i enlighet med riktlinjerna i Naturvårdsverkets rapport ”Uppföljning av skyddade områden i Sverige”. En separat uppföljningsplan ska tas fram för naturreservatet.

SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER

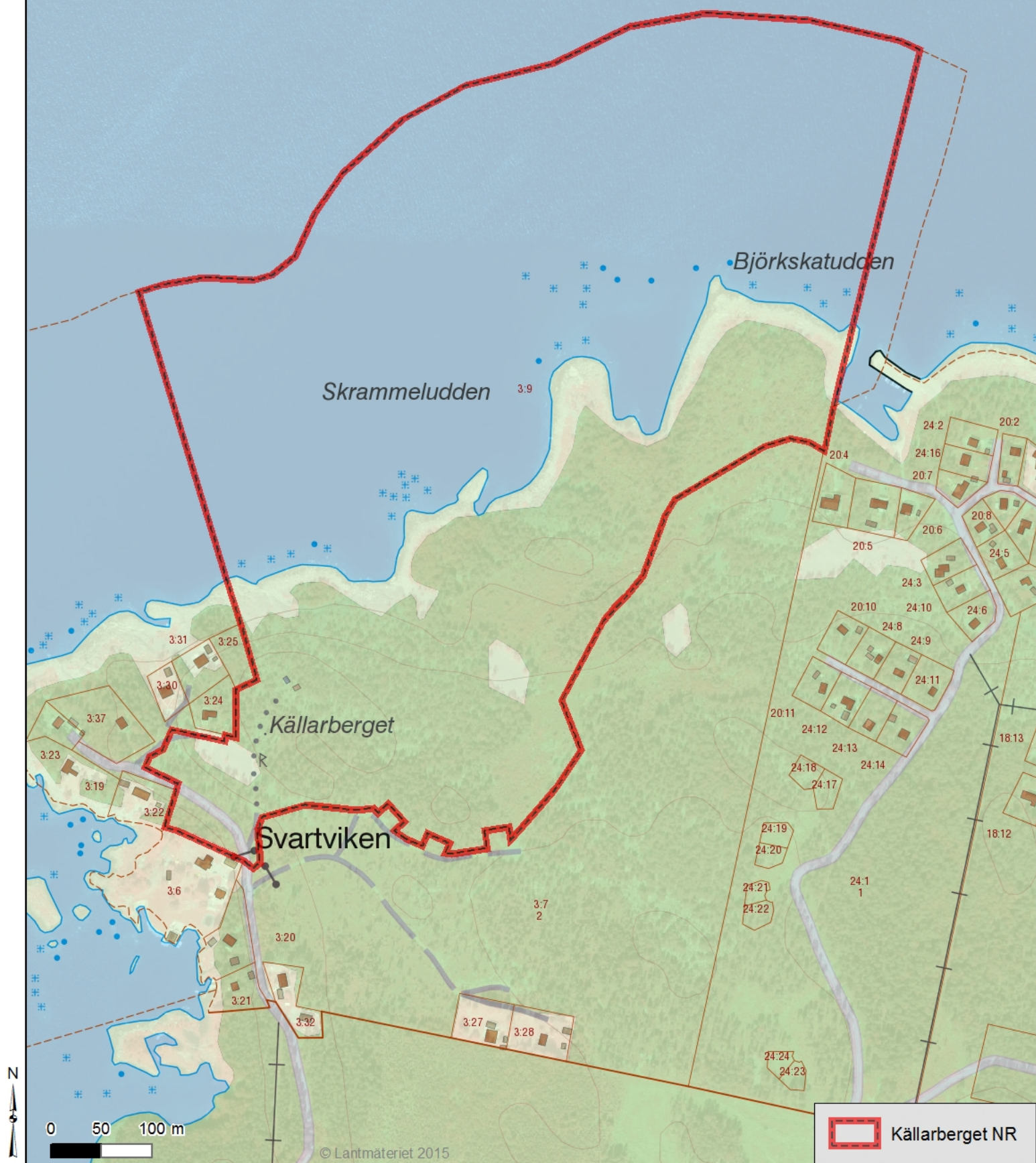
Denna tabell utgör underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder i naturreservatet Källarberget.

Skötselåtgärd	Prio	När	Skötselomr.	Finansiering
Ny parkeringsplats	1	Inom två år	E	Upplandsstiftelsen
Stig, spänger	2	Inom två år	Alla	Upplandsstiftelsen
Eldstad, bänkar, vedförråd	2	Inom två år	A & E	Upplandsstiftelsen
Reservatsskyltar	1	Inom ett år	A, C & E	Upplandsstiftelsen
Gränsmarkering	1	Inom ett år	Alla	Upplandsstiftelsen
Tillsyn av latrinbyggnad och dess funktioner	1	Löpande	E	Upplandsstiftelsen
Tömning av latrin och sopbehållare	1	Löpande	E	Kommunen
Tillsyn av byggnader	1	Löpande	A	Upplandsstiftelsen
Röjning av ung tall	1	Inom 1 år	A	Upplandsstiftelsen
Uppföljning av skötselåtgärder	2	Efter åtgärd	Alla	Upplandsstiftelsen
Uppföljning av bevarandemål	2	Kontinuerligt, avstämning och dokumentering vart 5:e år.	Alla	Upplandsstiftelsen
Tillsyn att föreskrifter för reservatet följs	1	Kontinuerligt	Alla	Upplandsstiftelsen

BILAGOR

- A. Beslutskarta
- B. Översiktskarta, skala 1:100 000
- C. Förvaltningskarta, skala 1:5 000
- D. Skötselområdeskarta, skala 1:5 000

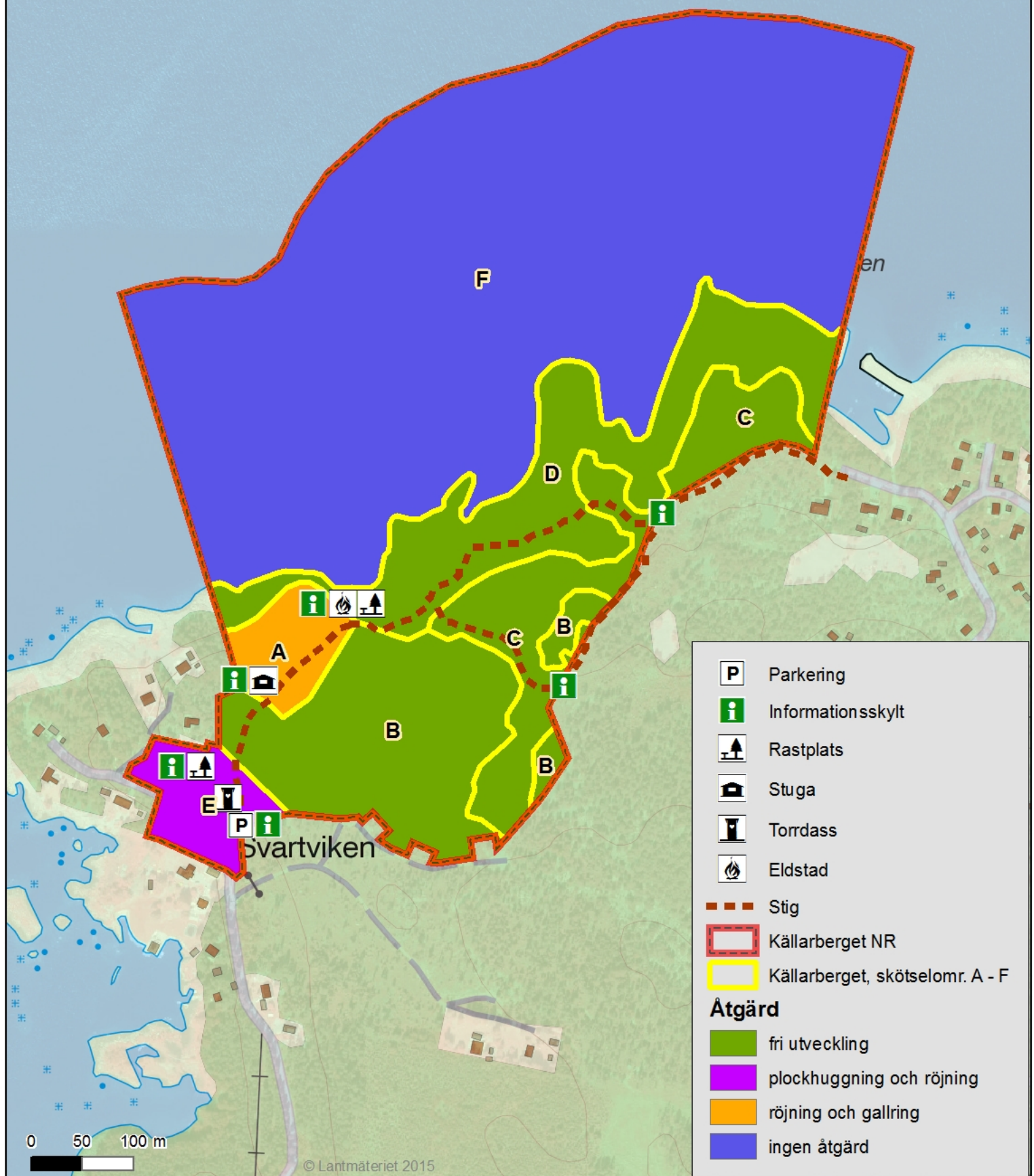
Bilaga A. Beslutskarta.
Naturreservat Källarberget
Tierps kommun

Bilaga B. Översiktskarta.
Naturreservat Källarberget
Tierps kommun

Bilaga C. Huvudsaklig förvaltningsinriktning.
Naturreservat Källarberget
 Tierps kommun

Bilaga D. Skötselområdeskarta.
Naturreservat Källarberget
 Tierps kommun

